Olli-Pekka Kuusela, Tero Kuusi 18.11.2021

Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan verojaostolle aiheesta HE 212/2021 vp: Hallituksen esitys eduskunnalle energiaverotusta koskevan lainsäädännön muuttamiseksi

Tavoitteiden selkeys, toteuttamisen tehokkuus ja julkistalouden kestävyyden turvaaminen ovat tärkeitä lähtökohtia arvioitaessa verojärjestelmän muutosehdotuksia. Esityksessä ehdotetut muutokset ovat julkisen talouden vaikutuksiltaan pääosin pieniä ja voidaan kompensoida esimerkiksi haittaveroilla kerätyillä tuloilla.

Esitykset ovat perusteltuja tavoitteiltaan erityisesti, kun ne tukevat investointeja vähähiiliseen infrastruktuuriin. Alemmalla sähköveroluokalla voidaan kannustaa lämmöntuotannon siirtymistä polttoon perustumattomien teknologioiden käyttöön. Joidenkin lakiehdotusten kohdalla tavoitteiden selkeyttäminen olisi kuitenkin tarpeen, erityisesti vesiviljelyn siirtämisessä maatalouden energiaveron palautuksen piiriin.

Pariisin sopimuksen tavoitteiden saavuttaminen vaatii mittavia ponnistuksia niin yrityksiltä kuin kotitalouksilta. Hiilidioksidipäästöjen hinnoittelu, joko verotuksen tai päästökaupan kautta, on tehokkain tapa saavuttaa päästöjen vähennyksiä. Tällä hetkellä EU:n päästökauppa ohjaa tehokkaasti fossiilisiin polttoaineisiin perustuvaa energiantuotantoa ja periaatteessa myös uusien energiainvestointien päätöksiä. Toisaalta energiaverotuksen kautta luodut lainsäädännölliset kannustimet auttavat osaltaan vähentämään pitkän tähtäimen epävarmuutta investointien tuottavuudesta ja sitä kautta tukevat siirtymistä vähähiiliseen talouteen.

Hiilen hinnoittelun myötä kotitaloudet ja yritykset maksavat korkeampaa hintaa fossiilisilla polttoaineilla tuotetusta sähköstä ja lämmöstä, mikä ohjaa puolestaan löytämään keinoja säästää energiankulutuksessa. Toisaalta korkeista energiakustannuksista on haittaa kilpailukyvyn ja lopulta hyvinvoinnin näkökulmasta. Siksi investointeja puhtaisiin ja edullisiin energialähteisiin on kiritettävä seuraavien vuosien aikana, jotta siirtyminen hiilineutraaliin talouteen on talouskasvua ja sitä kautta hyvinvointia tukevaa.

Päästövähennystavoitteiden saavuttaminen ja nopea siirtyminen hiilineutraaliin talouteen vaativat lähivuosina merkittäviä investointeja uusiutuviin energialähteisiin ja energian varastoimiseen. Varastoimisen kapasiteettia tarvitaan tasoittamaan uusiutuvien energialähteiden kausiluonteisuutta ja merkittävää vaihtelua. Uusiutuvan sähköenergian varastoiminen ja hyödyntäminen lämpönä on yksi lupaava tapa vähentää sähkömarkkinoiden heiluntaa ja toisaalta taata edullinen ja kestävä lämmönlähde suomalaisille kotitalouksille.

Lämpöpumppujen käyttämän sähkön sähköveroluokan alennus on perusteltua, jotta luodaan välittömät kannustimet uusiutuvan sähkön hyödyntämiseen erityisesti keskuslämmitykseen perustuvissa

järjestelmissä. Alemman energiaveroluokan kautta valtio tukee yksityisen rahoituksen jalkauttamista ja kiihdyttämistä vähähiilisen talouden kannalta välttämättömiin infrastruktuurihankkeisiin. Etupainotteisilla ja pitkäjänteisillä investoinneilla voidaan välttää kalliiksi tuleva ja kivulias äkkijarrutus päästövähennysten saavuttamisessa.